

แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา MOTIVATIONS OF ELDERLY TOURISTS TRAVELING IN BETONG DISTRICT, YALA PROVINCE

ชฎาภรณ์ สวนแสน¹ นรบดี ภัทรวิศรุต² ภาวีณี ต่วนมุดอ³ และ ลาวันย์ พงษ์สุวรรณศิริ⁴

Chadaporn Suansaen, Narabodee Pattarawisut, Dawinee Tuanmudor

and Lawan Pongsuwansiri

Article History

Received 16-02-2025; Revised: 09-08-2025; Accepted: 13-08-2025

<https://doi.org/10.14456/issc.2025.45>

บทคัดย่อ

บทนำ: แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา **วัตถุประสงค์ของการวิจัย:** เพื่อศึกษาแรงจูงใจ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุ และหาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านประชากรศาสตร์และพฤติกรรมที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา **ระเบียบวิธีวิจัย:** เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวสูงอายุชาวไทย จำนวน 400 ราย วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ทำการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติอนุमान และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน **ผลการวิจัย:** พบว่า นักท่องเที่ยวสูงอายุส่วนใหญ่เป็นหญิงอายุ 60-65 ปี การศึกษาปริญญาตรี สถานภาพสมรส ก่อนและหลังเกษียณประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ปัจจุบันอยู่ที่ภาคใต้ รายได้ 15,001-25,000 บาท มีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อนหย่อนใจพร้อมครอบครัว จำนวน 2-4 คน ส่วนใหญ่เดินทาง 2 วัน 1 คืน ด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล โดยพักค้างคืนที่โฮมสเตย์/โรงแรม ส่วนใหญ่รู้จัก/เลือกท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติ การเดินทางท่องเที่ยว 2 ครั้ง/ปี มักเดินทางตามฤดูกาล/เทศกาล มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อครั้งอยู่ที่ 5,000 -10,000 บาท แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน **สรุป:** ผลการทดสอบสมมติฐาน ความแตกต่างด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพก่อนเกษียณ ภูมิภาคปัจจุบัน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนนั้น มีแรงจูงใจของ

^{1,3}อาจารย์สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจและนวัตกรรมการสื่อสาร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Lecturer, Business Communication and Communication Innovation Program, Faculty of Management Sciences, Yala Rajabhat University

²อาจารย์สาขาบัญชีบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Lecturer, Bachelor of Accountancy Program, Faculty of Management Sciences, Yala Rajabhat University

⁴ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาการจัดการการค้าชายแดนและโลจิสติกส์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Asst. Prof., Border Trade and Logistics Management Program, Faculty of Management Sciences, Yala Rajabhat University

E-mail: Lawan.t@yru.ac.th *Corresponding Author

นักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวแตกต่างกัน ปัจจัยแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการสนับสนุนการท่องเที่ยว ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านค่านิยม ส่วนสถานภาพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมากกับด้านวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: แรงจูงใจ; นักท่องเที่ยวสูงอายุ; พฤติกรรม; อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ABSTRACT

Introduction: Motivations of elderly tourists traveling in Betong district, Yala province. **Research objectives:** to examine the motivations and behaviors of elderly tourists who travel to Betong District, Yala province, and to study the relationship between demographic factors and behaviors that affect the motivations of elderly tourists traveling to Betong District, Yala province. **Methods:** This study employs a quantitative approach using questionnaires. The samples are 400 Thai elderly tourists who travel to Betong District, Yala province. The data was analyzed using descriptive statistics, hypothesis testing with inferential statistics, and the relationships between variables were examined using Pearson's correlation coefficient. **Results:** The findings from the study showed that the majority of elderly tourists are female, aged 60-65 years old, hold a Bachelor's degree, are married, and their occupation before and after retirement is trading/private business. They currently reside in the southern region, have an income ranging from 15,001 to 25,000 baht, and their primary objective is to relax with their family. They travel in groups of 2-4 people, mostly for 2 days and 1 night by private car, and prefer staying overnight at homestays/hotels. They mostly know/choose to travel to natural areas, travel 2 times per year, often during the season/festival, and their average travel expenses per trip are between 5,000 and 10,000 baht. The motivation of elderly tourists to travel is generally high in all aspects. **Conclusion:** The results of the hypothesis indicate that there are significant differences in the motivation of elderly tourists to travel in the area based on gender, age, education level, marital status, occupation before retirement, current residence, and average monthly income. The motivation of elderly tourists to travel is positively correlated with their overall travel motivation at the 0.01 significance level. There is a high positive correlation with tourism resources, tourism support, interpersonal relationships, and values. Marital status has a very high positive correlation with cultural aspects at the 0.01 significance level.

Keywords: Motivations; Elderly Tourist; Behavior; Betong District, Yala Province

1. บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศไทย โดยในปี 2566 ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 28 ล้านคน สร้างรายได้ประมาณ 2.09 ล้านล้านบาท (Ministry of Tourism and Sports, 2023) อย่างไรก็ตาม การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในช่วงปี 2563-2564 ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวลดลงอย่างมาก จนกระทั่งปี 2565 สถานการณ์ดีขึ้น รัฐบาลมีมาตรการส่งเสริม เช่น การเปิดประเทศและสนับสนุนผู้ประกอบการท่องเที่ยว ทำให้การท่องเที่ยวเริ่มฟื้นตัว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีเสถียรภาพ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดทำ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) โดยเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและยั่งยืน เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวคุณภาพสูงและพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้ข้อมูล เทคโนโลยี และ

อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย (Ministry of Tourism and Sports, 2024) อีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว คือโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่ สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) คาดการณ์ว่าภายในปี 2593 ประชากร 1 ใน 6 ของโลกจะมีอายุมากกว่า 65 ปี (ร้อยละ 16 ของประชากร) เปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2562 ที่สัดส่วนผู้ที่มีอายุมากกว่า 65 ปี เป็น 1 ใน 11 (ร้อยละ 9 ของประชากร) ทั้งนี้ ข้อมูลในปี พ.ศ. 2564 ระบุว่า ในจำนวนประชากรโลกทั้งหมด 7.9 ล้านล้านคน มีประชากรที่อายุมากกว่า 65 ปี จำนวน 761.27 ล้านคน หรือถ้าอายุมากกว่า 60 ปี ขึ้นไปจะอยู่ที่จำนวน 1,083.21 ล้านคน (United Nations, 2022) ทำให้ตลาดนักท่องเที่ยวสูงอายุเป็นตลาดใหญ่ที่มีศักยภาพและน่าสนใจ อย่างมีนัยสำคัญ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีกำลังซื้อสูง หนึ่งในธุรกิจสำหรับผู้สูงอายุที่น่าสนใจก็คือธุรกิจท่องเที่ยว เพราะคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีเวลาที่จะท่องเที่ยวมากกว่านักท่องเที่ยววัยอื่น ๆ เนื่องจากไม่มีภาระด้านการงานและครอบครัว อีกทั้งยังมีความพร้อมทางการเงินที่ได้สะสมมาจากการงาน หรือได้รับสวัสดิการจากรัฐบาล จึงต้องการพักผ่อน หรือหากใครให้ชีวิตเป็นรางวัลหลังเกษียณด้วยการท่องเที่ยว แต่เนื่องจากนักท่องเที่ยวสูงอายุจะมีความต้องการในการท่องเที่ยวที่แตกต่างจากนักท่องเที่ยวทั่วไป รวมถึงในเรื่องของรูปแบบการท่องเที่ยวด้วย เพราะผู้สูงอายุบางคนนั้นก็เริ่มมีปัญหา ด้านสุขภาพ ความไม่คล่องตัว (Chaikhamdee, 2018)

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้เลือกทำการศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เนื่องจากศักยภาพของชุมชน ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา เมืองเล็ก ๆ ที่ซ่อนตัวอยู่ในจังหวัดยะลา ด้วยเสน่ห์เฉพาะตัวที่ผสมผสาน วัฒนธรรมหลากหลาย ธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ ได้แก่ สวนสาธารณะเบตง ป่าฮาลา-บาลา บ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ สวนดอกไม้เมืองหนาว เป็นต้น เมืองเบตงเป็นเมืองที่มีอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี เหมาะสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการพักผ่อนและฟื้นฟูสุขภาพ อีกทั้งการได้ชิมอาหารพื้นเมืองโดยเฉพาะอาหารจีนที่ได้รับอิทธิพลจากชาวจีนที่อพยพมาตั้งรกราก ทำให้เบตงเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยเสน่ห์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเดินป่า การปั่นจักรยาน และการทำอาหารพื้นเมือง เหมาะสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการพักผ่อนอย่างแท้จริง เมืองเบตงจึงเป็นเมืองที่พร้อมสามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวได้ดี ซึ่งจากผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลที่น่าสนใจไปใช้ประโยชน์สำหรับธุรกิจการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวที่มีรูปแบบตามที่ต้องการที่ จะท่องเที่ยว ทั้งในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้ได้ตรงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น และการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงอายุได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของแรงจูงใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่เดินทางมายังพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

3. สมมติฐานการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวสูงอายุมีแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวมายังอำเภอเบตง จังหวัดยะลาแตกต่างกันตามลักษณะทางประชากรศาสตร์
2. พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงอายุมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเลือกเดินทางมายังอำเภอเบตง จังหวัดยะลา
3. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ (เช่น อายุ รายได้ ระดับการศึกษา) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงอายุในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

4. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชากรศาสตร์

ประชากรศาสตร์ (Demography) คือศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับประชากรในด้านต่าง ๆ เช่น โครงสร้างประชากร การเปลี่ยนแปลงของประชากร และปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เช่น การเกิด การตาย การย้ายถิ่น การกระจายตัวของประชากร รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่สัมพันธ์กับปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยปัจจัยในประชากรศาสตร์อาจเป็นทั้งสาเหตุและผลของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (Samerjai, 2007)

ความหมายของประชากรศาสตร์

ประชากร มีความหมายได้ 2 ลักษณะ คือ ในวิชาประชากรศาสตร์ หมายถึง จำนวนบุคคลรวมทั้งหมดของพื้นที่ในทุก ๆ พื้นที่ที่กำหนดและยังรวมไปถึงระยะเวลาหนึ่งหรือในหลาย ๆ ระยะเวลาด้วย ส่วนในวิชาสถิติได้ให้ความหมายไว้ว่า ประชากร หมายถึง คน หรือสัตว์ หรือ สิ่งของ ซึ่งอยู่ในกลุ่มประชากรที่จะมีโอกาสได้รับการทำวิจัย หรือในการสุ่มตัวอย่าง (Office of the Royal Society, 2003)

ลักษณะประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย อายุ เพศ ขนาดครอบครัว สถานภาพครอบครัว รายได้ อาชีพ การศึกษา เหล่านี้เป็นสิ่งที่นักการตลาดชอบนำมาใช้ในการแบ่งส่วนตลาดลักษณะประชากรศาสตร์เป็นสถิติสำคัญที่นักการตลาดจะนำลักษณะที่สำคัญของประชากรมาใช้ในการกำหนดตลาดเป้าหมายในขณะที่ลักษณะด้านจิตวิทยาและสังคมวัฒนธรรมนำมาใช้แค่นั้นเรื่องของความคิดและความรู้สึกของตลาดเป้าหมายได้เท่านั้นและในส่วนของข้อมูลด้านประชากรศาสตร์จะสามารถเข้าถึงและมีประสิทธิภาพต่อการกำหนดตลาดเป้าหมายทฤษฎีที่มีความสะดวกต่อการนำมากำหนดตลาดเป้าหมายมากกว่าตัวแปรอื่น (Serirat et al., 2013)

แนวคิดเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวสูงอายุ

จากการศึกษาพบว่าค่านิยมของผู้สูงอายุได้มีการปรับเปลี่ยนจากอดีตถึงปัจจุบัน เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาสังคม รวมถึงรูปแบบการดำรงชีวิตและความต้องการของมนุษย์ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันทางการแพทย์ได้เผยข้อมูลว่ามนุษย์ในปัจจุบันมีอายุเฉลี่ยที่ยืนยาวขึ้น กระบวนการชราของมนุษย์แต่ละคนยังแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยและบริบทแวดล้อมเฉพาะบุคคล ทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ

ความหมายของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการแพทย์ ส่งผลให้มนุษย์มีอายุยืนยาวขึ้น และกระบวนการชราของแต่ละบุคคลเกิดขึ้นแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคล (Ministry of Public Health, Department of Health, 2013)

ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ผู้สูงอายุหมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป (Department of Older Persons, 2021) โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก

1. วัยต้น (60-69 ปี) ยังคงมีบทบาททางเศรษฐกิจ แต่เริ่มเผชิญการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพ
2. วัยกลาง (70-79 ปี) มีแนวโน้มเจ็บป่วยมากขึ้น และลดการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม
3. วัยปลาย (80 ปีขึ้นไป) ต้องได้รับการดูแลจากครอบครัวหรือผู้ดูแลเป็นพิเศษ

โดยรวม ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่ต้องปรับตัวตามกระบวนการเสื่อมของร่างกายและจิตใจ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านพันธุกรรม อาหาร อาชีพ และสภาพแวดล้อม (Boonprasert, 2017)

ความหมายของนักท่องเที่ยวยุคสูงวัยกลุ่ม Active Aging

นักท่องเที่ยวยุคสูงวัยกลุ่ม Active Aging คือผู้ที่ยังคงมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ และมองตัวเองเหมือนอยู่ในวัยอ่อนกว่าจริง มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองและไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น โดยยังคงมองเห็นคุณค่าในตัวเองและเชื่อมั่นในความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง (Muller, T. E., & O' Cass, A., 2001) ภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวยุคสูงวัยนี้เต็มไปด้วยความกระตือรือร้นและมั่นใจ แม้ร่างกายจะบ่งบอกถึงอายุ แต่พวกเขายังคงมีความสนใจในกิจกรรมที่ทำท่ายและผจญภัย เช่น การออกกำลังกาย การเดินทางท่องเที่ยวแนวผจญภัย เพื่อแสวงหาความสุขและท้าทาย

แนวคิดแรงจูงใจการท่องเที่ยว

แรงจูงใจเป็นปัจจัยภายในที่กระตุ้นพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยเกิดจากสิ่งเร้าภายใน เช่น ความต้องการหรือความขาดแคลน และสิ่งเร้าภายนอก เช่น สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพฤติกรรม แรงจูงใจอาจเกิดจากปัจจัยภายในหรือภายนอกเพียงอย่างเดียวหรือทั้งสองร่วมกัน สำหรับการท่องเที่ยว แรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญที่อธิบายพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวยุคสูงวัยในการตอบสนองความต้องการของตน (Pizam, A., Chon, K S., & Mansfeld, Y., 1999)

ทั้งนี้แรงจูงใจในการท่องเที่ยวสรุปได้ว่าเกิดจากปัจจัย 2 ประการด้วยกัน คือ

1) ปัจจัยผลักดัน เป็นแรงจูงใจที่กระตุ้นให้บุคคลต้องการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อความสุขทางกายและจิตใจ ได้แก่ ความต้องการหลีกเลี่ยงความจำเจ เปิดโลกทัศน์ พักผ่อนหย่อนใจ สร้างเกียรติภูมิให้ตนเอง แสวงหาความท้าทาย และสัมผัสประสบการณ์ผจญภัย ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยวยุคสูงวัย

2) ปัจจัยดึงดูด เป็นแรงจูงใจที่ทำให้คนตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในทันที เช่น ความสวยงามของทิวทัศน์จากธรรมชาติหรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ช่วยเสริมความรู้และประสบการณ์ ทั้งนี้แรงจูงใจในการท่องเที่ยวเกิดจากปัจจัยภายใน เช่น ความต้องการส่วนตัว และปัจจัยภายนอก เช่น อายุ รายได้ การศึกษา วัฒนธรรม และค่านิยม ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของแต่ละบุคคล (Chittungwatthana, 2012)

แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวยุคสูงวัย

Sellick, M.C. (2004) ได้จัดกลุ่มนักท่องเที่ยวยุคสูงวัยอายุระหว่าง 56-93 ปี ออกเป็น 7 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มมีแรงจูงใจและประสบการณ์การท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ดังนี้:

กลุ่มที่ 1 Nostalgics: เดินทางเพื่อเยี่ยมเพื่อนหรือญาติพี่น้อง หรือกลับไปยังบ้านเกิดเพื่อรำลึกความทรงจำที่ดีในอดีต
กลุ่มที่ 2 Friendlies: การเดินทางเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพใหม่ พบปะเพื่อนใหม่และสนุกสนานร่วมกับกลุ่มเพื่อนที่มีความสนใจคล้ายกัน

กลุ่มที่ 3 Learners: มุ่งเน้นการเรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์ใหม่ เช่น การผจญภัยและเรียนรู้วัฒนธรรม

กลุ่มที่ 4 Escapists: หลีกหนีความจำเจในชีวิตประจำวัน โดยมุ่งเน้นการพักผ่อนและการสนุกสนาน

กลุ่มที่ 5 Thinkers: การเดินทางเพื่อค้นหาความหมายในชีวิต และเพิ่มความภาคภูมิใจในตัวเอง

กลุ่มที่ 6 Status-Seekers: ต้องการประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ไม่เคยทำมาก่อน เพื่อสร้างความเคารพจากผู้อื่น

กลุ่มที่ 7 Physicals: การทำกิจกรรมท่องเที่ยวที่ตื่นเต้นและฟื้นฟูร่างกาย เช่น การทำกิจกรรมกีฬา

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุ

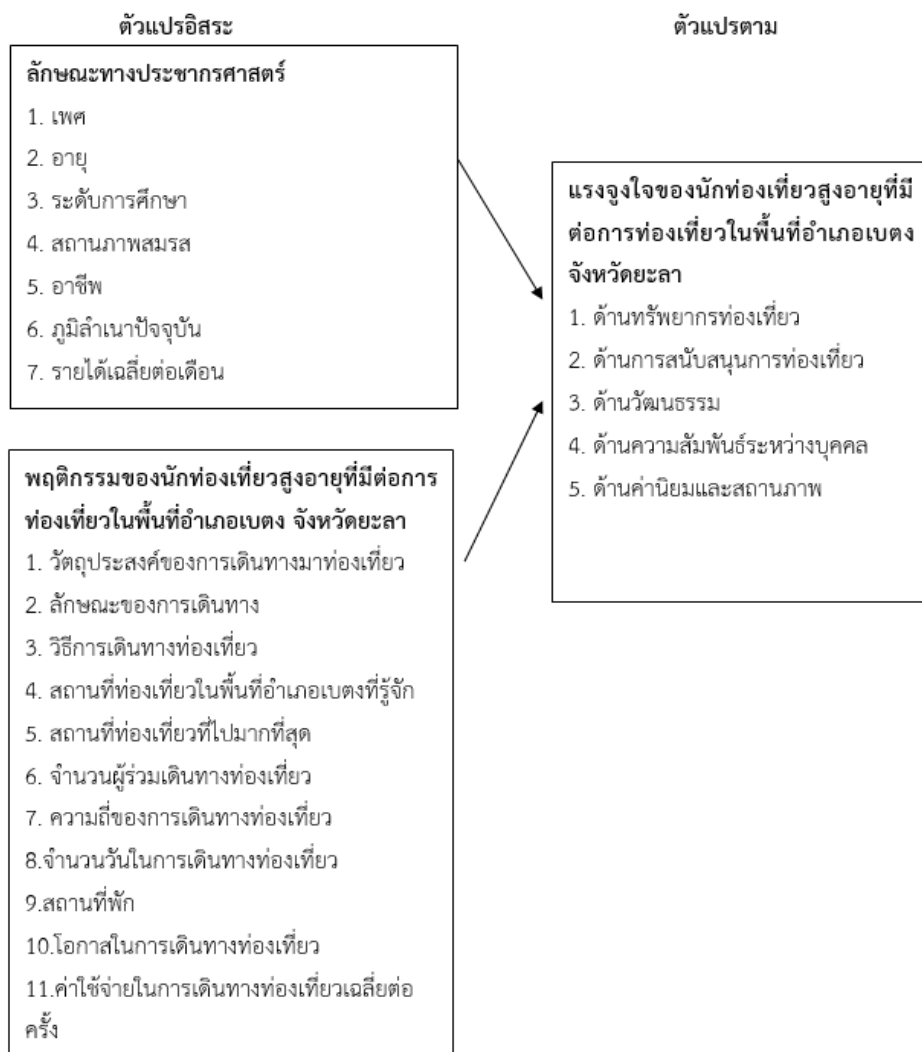
นักท่องเที่ยวสูงอายุเป็นกลุ่มประชากรที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีพฤติกรรมที่แตกต่างจากนักท่องเที่ยววัยหนุ่มสาว โดยพวกเขามีการเปลี่ยนแปลงในบทบาททางสังคมและประสบการณ์จากการดำเนินชีวิต ซึ่งส่งผลให้พวกเขามีความเป็นวัตุนิยมน้อยลง แต่มีความเป็นส่วนตัวสูงและรอบคอบมากขึ้น นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะสนใจในเรื่องของราคาในระดับรอง แต่ให้ความสำคัญกับคุณภาพและคัมค่าของบริการ โดยจะเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับสุขภาพและวัยของตนเอง เช่น การเดินทาง

เพื่อพักผ่อนและชมธรรมชาติ หรือการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ พวกเขา มักจะใช้ชีวิตหลังเกษียณในการทำกิจกรรมสันทนาการและท่องเที่ยว พร้อมทั้งมีการใช้จ่ายสูงจากเงินสะสมหลังเกษียณ การให้ความสำคัญกับความปลอดภัยและการดูแลสุขภาพดีเป็นสิ่งที่พวกเขาคำนึงถึงในการเลือกกิจกรรมท่องเที่ยว (Chaikhamedee, 2018)

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิด

6. ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวสูงอายุที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา และมีความสนใจหรือเคยท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้การกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบขนาดของประชากรของ (W.C. Cochran (cited in Vanichbuncha, 2006) โดยกำหนดความเชื่อมั่น 95% และระดับค่าความคลาดเคลื่อนระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ทั้งนี้จากการคำนวณจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384.16 ตัวอย่าง แต่เพื่อป้องกันความผิดพลาด จึงใช้ขนาดตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง (Sangkeaw, 1998)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ ภูมิภำนา ปัจจุบัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยว ลักษณะของการเดินทาง วิธีการเดินทางท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตงที่รู้จัก สถานที่ท่องเที่ยวที่ไปมากที่สุด จำนวนผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยว ความถี่ของการเดินทางท่องเที่ยว จำนวนวันในการเดินทางท่องเที่ยว สถานที่พัก โอกาสในการเดินทางท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อครั้ง

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยหลังจากที่ได้จัดทำแบบสอบถามแล้วเสร็จในเบื้องต้น ผู้วิจัยได้นำไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบโครงสร้างของแบบสอบถาม (Construct validity) และความถูกต้องเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) ความเหมาะสมในการใช้ภาษา (Wording) ความชัดเจน (Clarity) ของคำถาม ก่อนไปทำการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง (Try-out) จำนวน 30 ชุด นำผลการทดสอบไปวิเคราะห์ประสิทธิภาพและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ครอนบาคอัลฟา (Cronbach's alpha Coefficient) โดยเลือกคำถามที่มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไปนำไปใช้ และดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องอีกครั้งจนเกิดเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.97 โดยแบบสอบถามประกอบไปด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้สูงอายุ ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุ ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุ ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. โดยผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาการเก็บข้อมูลในช่วงเดือน ธันวาคม 2567 - มกราคม 2568 ในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลและทบทวนตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลอย่างละเอียด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากที่สุด ซึ่งผลจากการจัดเก็บข้อมูลพบว่า ได้แบบสอบถามที่มีข้อมูลครบถ้วนและสมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 400 ชุด จาก 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100
3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมด 400 ชุด
4. บันทึกรหัสข้อมูลเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและนำมาเพื่อวิเคราะห์ผลทางการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ของผู้ตอบแบบสอบถามพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว โดยใช้สถิติพรรณนา คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำเสนอ

ในรูปตารางประกอบการแปลความหมายเชิงบรรยายเพื่ออธิบายข้อมูลในด้านต่าง ๆ รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุมีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลาทำการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม และใช้สถิติ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบความแตกต่างจะทำการทดสอบรายคู่ โดยใช้วิธี LSD ซึ่ง Least – Significant Different (LSD) เป็นเทคนิคที่ RA. Fisher ได้พัฒนาขึ้นหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยประชากรครั้งละหลายคู่ เพื่อเป็นการเปรียบเทียบว่า ตัวแปรคู่ใด มีความแตกต่างกับคู่ใด โดยใช้สูตร (Phon-ngam, 2015) นอกจากนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติการวิเคราะห์ด้วยค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

7. ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1: เพื่อศึกษาลักษณะของแรงจูงใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่เดินทางมายังพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

1. ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม

นักท่องเที่ยวสูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.00 มีอายุระหว่าง 60–65 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีสถานภาพสมรส ทั้งก่อนและหลังเกษียณประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว ภูมิลำเนาปัจจุบันอยู่ในภาคใต้ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001–25,000 บาท

วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวคือเพื่อพักผ่อนหย่อนใจร่วมกับครอบครัวหรือญาติ โดยเดินทางเป็นกลุ่ม 2–4 คน ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล และพักค้างคืนที่โฮมสเตย์หรือโรงแรม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางธรรมชาติ เช่น ทะเลหมอก และนิยมเดินทางท่องเที่ยวปีละ 2 ครั้ง โดยเฉพาะในช่วงฤดูกลางหรือเทศกาลท่องเที่ยว ทั้งนี้มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งอยู่ที่ 5,000–10,000 บาท

2. แรงจูงใจในการท่องเที่ยว

ตารางที่ 1

แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจ

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว	4.20	0.531	เห็นด้วยมาก
2. ด้านการสนับสนุนการท่องเที่ยว	3.75	0.486	เห็นด้วยมาก
3. ด้านวัฒนธรรม	4.14	0.487	เห็นด้วยมาก
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	3.86	0.523	เห็นด้วยมาก
5. ด้านค่านิยมและสถานภาพ	4.16	0.554	เห็นด้วยมาก
รวม	4.02	0.516	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 5 ด้าน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เรียงตามลำดับคือ ด้าน

ทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ (\bar{X} = 4.20) รองลงมาคือ ด้านค่านิยมและสถานภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ (\bar{X} = 4.16) ด้านวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ (\bar{X} = 4.14) และมีแรงจูงใจน้อยที่สุดคือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ (\bar{X} = 3.86) และด้านการสนับสนุนการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ (\bar{X} = 3.75) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 : เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

3. การเปรียบเทียบแรงจูงใจตามปัจจัยประชากรศาสตร์

ตารางที่ 2

แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ของแรงจูงใจตามปัจจัยประชากรศาสตร์

ตัวแปร	แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา						
	ปัจจัยส่วนบุคคล	ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว	ด้านการสนับสนุนการท่องเที่ยว	ด้านวัฒนธรรม	ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	ด้านค่านิยมและสถานภาพ	รวม
เพศ	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
อายุ	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
ระดับการศึกษา	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
สถานภาพ	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
อาชีพก่อนเกษียณ	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
อาชีพหลังเกษียณ	ไม่แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน
ภูมิลำเนาปัจจุบัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ไม่แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน

จากตารางที่ 2 พบว่า นักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพก่อนเกษียณ ภูมิลำเนาปัจจุบัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลาแตกต่างกัน ส่วนนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีอาชีพหลังเกษียณแตกต่างกัน มีแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจ

ตารางที่ 3

แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแรงจูงใจ

ตัวแปร	แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา				ระดับความสัมพันธ์
	\bar{X}	S.D.	r	Sig.	
ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว	4.20	0.531	0.655	0.000**	สูง
ด้านการสนับสนุนการท่องเที่ยว	3.75	0.486	0.515	0.000**	สูง
ด้านวัฒนธรรม	4.14	0.487	0.795	0.000**	สูงมาก
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	3.86	0.523	0.623	0.000**	สูง
ด้านค่านิยมและสถานภาพ	4.16	0.554	0.775	0.000**	สูง
รวม	4.02	0.516	0.673	0.000**	สูง

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, **นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ในภาพรวม ($r=0.673$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ปัจจัยแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุ ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ($r=0.655$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ปัจจัยแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุ ด้านการสนับสนุนการท่องเที่ยว ($r=0.515$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ปัจจัยแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรม ($r=0.795$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ปัจจัยแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($r=0.623$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ปัจจัยแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว ด้านค่านิยมและสถานภาพ ($r=0.775$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

8. อภิปรายผล

การศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา สามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้:

วัตถุประสงค์ที่ 1: เพื่อศึกษาลักษณะของแรงจูงใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่เดินทางมายังพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

จากผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีผลต่อการเลือกเดินทางมายังอำเภอเบตง อยู่ในระดับ “เห็นด้วยมาก” โดยเฉพาะด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด เนื่องจากอำเภอเบตงเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดม

สมบูรณ์ อากาศเย็นสบายตลอดปี และมีแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น บ่อน้ำร้อนเบตง สกายวอล์คอัยเยอร์เวง และป่าฮาลา-บาลา

สถานที่เหล่านี้ไม่เพียงให้ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ แต่ยังส่งเสริมสุขภาพและการพักผ่อนสำหรับผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phumdara, 2022) ที่พบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูงกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรสงครามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยนักท่องเที่ยวสูงอายุให้ความสำคัญกับสถานที่ที่เงียบสงบและเป็นธรรมชาติ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดยะลาฉบับปัจจุบัน (Yala Provincial Statistical Committee, 2024) ซึ่งมีเป้าหมายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงชุมชน ท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์และลดผลกระทบต่อสุขภาพและระบบนิเวศ

วัตถุประสงค์ที่ 2 : เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

จากผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพก่อนเกษียณ ภูมิลำเนาปัจจุบัน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ขณะที่อาชีพหลังเกษียณไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยทางประชากรศาสตร์ยังคงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านประชากรศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุที่มักให้ความสำคัญกับความสะดวกสบายและความปลอดภัยมากกว่ากลุ่มวัยอื่น อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Kachasap, 2021) ที่พบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ เช่น อายุ และพฤติกรรมสุขภาพ มีผลต่อแรงจูงใจของผู้สูงอายุในการเลือกจุดหมายปลายทางที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีสุขภาพและอายุแตกต่างกันจะมีแรงจูงใจที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยในพื้นที่อำเภอเบตง

นอกจากนั้นแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยแรงจูงใจทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเฉพาะด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ($r = 0.655$) สะท้อนให้เห็นว่า การมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่เหมาะสมและดึงดูดใจ เป็นแรงผลักดันสำคัญที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวสูงอายุเลือกเดินทางมายังอำเภอเบตง

ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phumdara, 2022) ที่พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่เงียบสงบ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยวสูงอายุ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Kachasap, 2021) ที่ระบุว่า แรงจูงใจทางด้านกายภาพและทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุในจังหวัดสุพรรณบุรี อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Rudeesarthit, 2020) ที่พบว่า การสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและการบริการ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการเดินทางของนักท่องเที่ยวสูงอายุเช่นกัน

9. องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้คือทราบถึงแรงจูงใจของผู้สูงอายุที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ของพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา สามารถเป็นข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปยกระดับพื้นที่ท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวสูงอายุได้ อีกทั้งเป็นข้อมูลการวางแผนเป้าหมายระดับจังหวัดคือการเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืนด้วยการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว บริการที่เน้นคุณค่า ความยั่งยืนเชื่อมโยงชุมชนและท้องถิ่นต่อไป

10. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากการศึกษาพบว่า แรงจูงใจที่นักท่องเที่ยวสูงอายุที่มาเที่ยวที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา คือทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้นการประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นนักท่องเที่ยวกลุ่มสูงวัย จึงควรเน้นจุดขายด้านความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และหน่วยงานภาครัฐควรเน้นการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวสูงอายุ เช่น การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุที่ไม่ต้องเดินทางไกลหรือมีความเสี่ยงทางสุขภาพ อีกทั้งแรงจูงใจทางวัฒนธรรมก็เป็นแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มาเที่ยวในพื้นที่ที่มีความเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวแบบพหุวัฒนธรรม ดังนั้นก็สามารถใช้ประเด็นนี้เป็นการประชาสัมพันธ์ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้นได้

2. จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวสูงอายุมีการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อครั้งอยู่ที่ประมาณ 5,000-10,000 บาท ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีการใช้จ่ายระหว่างการท่องเที่ยว ดังนั้นภาครัฐและภาคเอกชนควรส่งเสริมให้มีการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้เป็นไปตามมาตรฐานและคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงอายุได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ดังนั้นควรเพิ่มให้มีการศึกษาวิจัยในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุอย่างครบถ้วน และเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการนำไปปรับปรุงการวางแผนยกระดับการให้บริการด้านการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยครั้งต่อไปถ้ามีการวิจัยในเชิงคุณภาพร่วมด้วย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและรายละเอียดในหลากหลายประเด็นความต้องการที่แท้จริง ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่เป็นข้อมูลเพียงพอจากกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข และเพื่อให้ได้แนวทางในการยกระดับพื้นที่ท่องเที่ยวเพื่อให้สร้างแรงจูงใจให้ผู้สูงอายุมาท่องเที่ยวมากขึ้น รวมถึงการยกระดับพื้นที่ให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ และถือเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับผู้ประกอบการท่องเที่ยวและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวอีกด้วย

REFERENCE

- Boonprasert, C. (2017). *Factors influencing the acceptance of Line application to using for elderly users*. Chiang Mai: Chiang Mai Rajabhat University. [In Thai]
- Chaikhamdee, S. (2018). *Tourism patterns that meet the needs of the elderly in the aging society era*. Bangkok: Mahidol University. [In Thai]
- Chittungwatthana, B. (2012). *Tourist Behavior*. Nonthaburi: Fernkhaluang Printing and Publishing. [In Thai]
- Department of Older Persons. (2021). *Rights and welfare of the elderly*. <https://www.dop.go.th/th/know/15/646>. [In Thai]
- Kachasap, P. (2021). *The motivation of the elder tourists towards health tourism in Suphan Buri province*. Bangkok: Bangkok University. [In Thai]

- Ministry of Public Health, Department of Health. (2013). *Survey report on the health status of Thai elderly in 2013 under the health promotion plan for the elderly and persons with disabilities*. <http://www.hp.anamai.moph.go.th>. [In Thai]
- Ministry of Tourism and Sports. (2023). *Annual report 2023*. Bangkok: Public Relations Group, Office of the Permanent Secretary, Ministry of Tourism and Sports. [In Thai]
- Ministry of Tourism and Sports. (2024). *Action plan of the Ministry of Tourism and Sports for 2025*. Bangkok: Public Relations Group, Office of the Permanent Secretary, Ministry of Tourism and Sports. [In Thai]
- Muller, T. E., & O’Cass, A. (2001). Targeting the young at heart: Seeing senior vacationers the way they see themselves. *Journal of Vacation Marketing*, 7(4), 285-301.
- Office of the Royal Society. (2003). *Royal Institute’s dictionary B.E. 2546*. Bangkok: Nanmeebooks Publications. [In Thai]
- Phon-ngam, P. (2015). *A Research and Development of Healthy Promotion Innovation for Aging in the Community: A Case Study in Muang Loei District, Loei Province*. Loei: Loei Rajabhat University. [In Thai]
- Phum dara, T. & Prugsarporn, S. (2022). Tourism behavior of high-quality tourists in the elderly group Samut Songkhram province. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 6(1), 107-128. [In Thai]
- Pizam, A., Chon, K S., & Mansfeld, Y. (1999). *Consumer Behavior in Travel and Tourism: Haworth Hospitality Press*.
- Rudeesarthit, D. (2020). *Tourism elements and motivation affecting the traveling intentions of Thai tourists towards temple tours in the Bangkok metropolitan area*. Bangkok: Srinakharinwirot University. [In Thai]
- Samerjai, C. (2007). *Consumer behavior*. Bangkok: SE-EDUCATION Public Company Limited. [In Thai]
- Sangkeaw, P. (1998). *Social science research*. Bangkok: Thammasat University Press. [In Thai]
- Sellick, M. C. (2004). Discovery, Connection, Nostalgia: Key Travel Motives Within the Senior Market. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 17(1), 55-71.
- Serirat, S., et al. (2013). *Marketing Mix*. <http://passakorn2326.blogspot.com/>. [In Thai]
- United Nations. (2022). *Latest Trends in the Aging Population*. <https://www.un.org/en/global-issues/ageing>.
- Vanichbuncha, K. (2006). *Statistics for Research* (2nd ed.). Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Yala Provincial Statistical Committee. (2024). *Yala provincial statistical development plan 2023-2027 (Revised Edition for Fiscal Year 2024)*. Yala: Yala Provincial Statistical Office. [In Thai]